

Ägarstyrningsrapport 2024

Förvaltning över generationer

Uppdraget från Sveriges riksdag är att genom ansvarsfulla investeringar stärka inkomstpensionssystemet och bidra till en hållbar utveckling.

AP3 TREDJE
AP-FONDEN

Innehållsförteckning

I en turbulent och osäker omvärld arbetar AP3 för stabilitet och långsiktighet. Vi har stärkt vår ägarstyrning inom ramen för våra fokusområden.

AP3 avstår från att investera i vissa bolag, men portföljen innehåller även bolag som har stora utmaningar med att hantera klimatrelaterade risker och tillvarata möjligheter.

AP3 verkar för att mänskliga rättigheter kopplade till bolagens verksamheter respekteras, upprätthålls och stärks där det finns behov.

Vi har under året sett flera exempel på bolag som har sänkt sina klimatambitioner, samt i vissa fall dragit ned ambitionerna helt.

AP3 har identifierat branscher och bolag inom AP3s portfölj, med störst påverkan på, och beroende av, biologisk mångfald.

AP3 verkar för ökad mångfald i bolagsstyrelser samt att bolagens rörliga ersättningssystem inkluderar hållbarhets-kriterier.

Vi fortsätter att växla upp.....3

Ägarstyrning med långsiktigt hållbart värdeskapande som mål.....5

AP3s arbete med mänskliga rättigheter...8

AP3s arbete med klimat 10

AP3s arbete med biologisk mångfald13

AP3s arbete med bolagsstyrning.....14

Om AP3s Ägarstyrningsrapport
AP3s Ägarstyrningsrapport är en sammanställning av aktiviteter och resultat inom ramen för fondens ägarstyrningsarbete. Ägarstyrningsrapporten publiceras årligen och syftar till att synliggöra och öka förståelsen för hur AP3 agerar i sin ägarroll.

Tredje AP-fonden i rapporter och i digitala kanaler
AP3s ägarstyrningsrapport är en årlig publikation som ger en överblick av aktiviteter och visar på utvecklingen inom ägarstyrningsarbetet. Rapporten omfattar fondens fyra fokusområden och syftar till att öka förståelsen för hur AP3 agerar i sin ägarroll.

Kontakt: AP3, Box 1176, 111 91 Stockholm, info@ap3.se | 08-555 17 100
Text och produktion: AP3 och Narva Communications.
Foto: Peter Phillips, Shutterstock.

Vi fortsätter att växla upp

Ännu ett intensivt år av engagerat ägande är förbi och det är dags för AP3 att sammanfatta våra aktiviteter och resultat. I en turbulent och osäker omvärld har vi på AP3 bidragit med stabilitet och långsiktighet. Vi har aktivt stärkt vår ägarstyrning inom ramen för våra fokusområden. Samtidigt som vi ökar våra insatser ser vi med oro på utvecklingen inom klimatområdet, både avseende bolagens sänkta ambitioner och agerande från branschkollegor.

Det senaste årets globala händelser, från klimatförändringarnas effekter med värmerekord, extremväder och naturkatastrofer till geopolitiska konflikter, politisk och ekonomisk oro, visar hur viktigt det är att se helheten när vi beaktar miljö-, sociala och bolagsstyrnings-kriterier. Det gäller både investeringsprocessen och i vårt ägararbete, och det påverkar i allt högre grad värderingen på tillgångar. Ansvarsfulla investeringar är avgörande för vårt uppdrag – att skapa hög avkastning till låg risk för inkomstpensionssystemet. Samtidigt som vi förvaltar fondmedlen på ett föredömligt sätt och aktivt verkar för att främja en hållbar utveckling.

Vi agerar ansvarsfullt och transparent

Vi välkomnar det stora och växande intresset för vårt arbete från våra viktiga intressenter; dagens och morgondagens pensionärer, intresseorganisationer, media och tillsynsmyndigheter. På AP3 är vi övertygade om att det inte bara finns "ett sätt" att förvalta ansvarsfullt. Vi vill vara öppna med hur vi tänker och agerar, och dela både våra framgångar och utmaningar. Genom en kontinuerlig dialog med våra intressenter strävar vi efter att förstå deras oro och förväntningar, samtidigt som vi klargör vad vi kan och inte kan uppnå inom ramen för vårt uppdrag.

Vårt fokus i ägarstyrningsarbetet

Vi har de senaste åren dedikerat mer resurser till ägarstyrningsarbetet. Vårt fokus har skiftat från 'ägardialog för information' till 'ägardialog för förändring'. Vi fokuserar på de

frågor som vi anser är mest väsentliga för våra investeringar, och där vi tror att vårt engagemang kan ha störst inverkan. Detta inkluderar fyra viktiga fokusområden.

- Klimat: Vårt klimatarbete riktar in sig på de största bidragsgivarna till fondens koldioxidutsläpp.
- Mänskliga rättigheter: För mänskliga rättigheter har vi tydliga förväntningar på bolag där det finns höga risker, vilket vi har kommunicerat.
- Biologisk mångfald: Vi har påbörjat arbetet med att främja biologisk mångfald.
- Bolagsstyrning: Bolagsstyrning, som är grunden till långsiktigt värdeskapande, fokuserar på jämställdhet och mångfald, samt väl genomtänkta ersättningssystem.

Längre fram i den här rapporten går det att läsa mer om respektive fokusområde där vi beskriver vårt arbete och ger exempel på aktiviteter och resultat för varje område under 2023/2024.

Som statlig pensionsfond är vårt uppdrag att bidra till en hållbar utveckling. Ett arbete som innebär många utmaningar. Dels kommer vi vara investerade i bolag som vid en viss tidpunkt anses som "ohållbara" där vi som ansvarsfull ägare aktivt ska jobba för att dessa bolag ställer om. Det innebär också utmaningen att definiera vad som är hållbart. Här lutar vi oss mot forskning och vetenskap. Vi måste också våga se verkligheten som den är och agera därefter, något som kommer innebära tuffa beslut, och ibland att våga sticka ut.

Det finns bara en väg framåt – aktiva ägare, inte färre, utan fler! På AP3 kommer vi att fortsätta att växla upp vårt arbete som ansvarsfull ägare. För oss gäller det att fortsätta 'walk the talk', även när det blåser snålt.

En oroande utveckling på klimatområdet

2024 är ett år med nya värmerekord. Den globala ytemperaturen var i mars 0,1 grad högre än det tidigare rekordet från 2016, och 1,68 grader högre än det förindustriella genomsnittet enligt data från Copernicus Climate Change Service.

Tyvärr kan vi samtidigt konstatera att vi just nu inte känner oss trygga med hur många bolag utvecklas inom detta område. Under 2024 har vi sett flera exempel på bolag som har sänkt sina ambitioner och mål, samt i vissa fall tagit bort dem helt. Det är ännu för tidigt att dra några slutsatser av detta och bedöma de långsiktiga konsekvenserna av dessa förändringar. Men ett är klart – det skapar osäkerhet för oss som investerare. Vi kan inte värdera risken på ett effektivt sätt. En potentiell positiv effekt av detta kan dock vara, att bolag i högre utsträckning prioriterar mer effektivt, vilket kan öka sannolikheten för att de faktiskt uppnår vad de sagt. Vi har under de senaste 10 åren sett att bolag varit frikostiga med att kommunicera mål och ambitioner, som tyvärr allt för ofta har saknat förankring och konsekvensbedömning.

Bolag med sänkta ambitioner

Ett av de bolag som justerat ner sina mål är Shell. De presenterade sin uppdaterade klimatstrategi under våren där ambitionen för klimatmålen hade skruvats ner. Det ledde till att AP3 anslöt sig till organisationen 'Follow This initiative' för att formulera ett aktieägarförslag till Shells bolagsstämma, med krav om klimatmål på medellång sikt samt ökad transparens. Det var totalt 27 investerare som skickade in förslaget. Resultatet av omröstningen blev att 19 procent av rösterna på Shells bolagsstämma den 21 maj ställde sig bakom förslaget, samtidigt som 78 procent röstade ja till deras nuvarande, och enligt oss mindre ambitiösa, klimatstrategi.

Med 78 procent stöd för befintlig klimatstrategi är det inte troligt att Shell kommer sätta mer ambitiösa klimatmål inom den närmaste treårsperioden. Vi kommer därför försöka på-

verka på andra sätt, dels genom att förstärka dialogerna med bolag som köper och använder fossila bränslen (efterfrågsidan), samt genom att vara tydliga med var vi står i policydebatten. Ett arbete som bidrar till en indirekt påverkan på Shell.

Investerare i otakt med egna klimatstrategier

Tyvärr kan vi även konstatera att många av de investerare som röstade nej till förslaget på Shells bolagsstämma själva har kommunicerat ambitiösa klimatstrategier och netto-noll mål. Samtidigt som vi kan se ett generellt lägre stöd för hållbarhetsrelaterade aktieägarförslag. Det verkar med andra ord fortfarande vara ett gap mellan ord och handling, även bland investerarna. Vi på AP3 ser med anledning av detta ett behov av att ha dialog med våra branschkollegor för att prata om gapet mellan påverkansdialoger och röstning, som båda två är viktiga verktyg i ägarstyrningsarbetet.

Det finns bara en väg framåt – aktiva ägare, inte färre, utan fler! På AP3 kommer vi att fortsätta att växla upp vårt arbete som ansvarsfull ägare. För oss gäller det att fortsätta 'walk the talk', även när det blåser snålt.

Nytt för i år är att vi på vår hemsida löpande publicerar hur vi röstar på bolagsstämmor, [VDS Dashboard \(issgovernance.com\)](https://www.issgovernance.com/VDS-Dashboard)

Fredric Nyström
Chef hållbarhet
och ägarstyrning

Elin Olsson
Hållbarhets-
analytiker

Peter Lundkvist
Senior strateg
ägarstyrning

Ännu ett aktivt år för AP3
– Några höjdpunkter:

Antal bolag som vi direkt och indirekt har påverkansdialog med

• Klimat:

190

• Biologisk mångfald:

179

• Mänskliga rättigheter:

83

• Bolagsstyrning:

57

• Antal bolagsstämmor AP3 har röstat på:

1 113

• Andel av totalt antal innehav:

100%

• Antal agendapunkter AP3 har röstat på:

16 435

• Röstade ja till aktieägarförslag:

63%

359 av 565 aktieägarförslag

Ägarstyrning med långsiktigt hållbart värdeskapande som mål

Som ansvarsfull investerare och långsiktig ägare arbetar fonden aktivt för att säkerställa att bolagen agerar i enlighet med internationella riktlinjer och normer. Tredje AP-fondens ägarstyrningsarbete bedrivs inom ramen för fondens uppdrag och syftar till att vara värdeskapande både för fondens investeringar och för samhällsutvecklingen. En värld som präglas av klimatförändringar, krig och geopolitiska motsättningar innebär utmaningar för såväl bolag som för investerare. Den rådande situationen kräver nytänkande, uthållighet och omställning. Det är också av stor vikt att bolagen inte skjuter upp den nödvändiga omställningen till följd av klimatförändringarna.

AP3 har en väl diversifierad global tillgångsportfölj med exponering mot noterade aktier, räntebärande tillgångar och alternativa investeringar som riskkapitalfonder, infrastruktur, fastigheter och skog. En bred marknadsexponering är ett kostnadseffektivt sätt att ta del av global ekonomisk tillväxt och bidrar till att sprida riskerna och generera en långsiktigt hög och stabil avkastning.

Storleken på ägandet avgör strategi

AP3 fokuserar på de områden där fonden bedömer att vi gör störst nytta och har störst möjlighet att påverka, det innebär att vi väljer olika strategier för påverkansarbete beroende på hur ägandet ser ut.

I hel- eller majoritetsägda bolag, som de onoterade fastighetsbolagen Vasakronan, Hemsö, Trophi, Regio och Trenum samt infrastrukturbolagen Ellevio och Polhem Infra, påverkar fonden direkt via styrelserepresentation. I svenska börsbolag utövas det aktiva engagemanget oftast i egen regi via bolagsdialoger, röstning på bolagsstämmor och genom representation i valberedningar.

Även i utländska noterade bolag sker påverkansarbetet i egen regi. Men här samarbetar AP3 ofta med andra ägare, huvudsakligen via AP-fondernas etikråd för att uppnå största möjliga effekt. AP3 deltar även i globala investerareinitiativ för att tillsammans med andra ägare, med en liknande hållbarhetsagenda, driva viktiga frågor.

Värdet på AP3s aktieportfölj varierar över tid och per den 30 juni 2024 uppgick fondens innehav av noterade aktier till cirka 250 miljarder kronor. Aktieägandet är spritt över totalt 1 160 noterade bolag, varav cirka 160 svenska bolag. Storleken på aktieinvesteringarna varierar.

I ett drygt 40-tal portföljbolag har AP3 investerat en (1) miljard kronor eller mer. Denna del av aktieportföljen värderas till 110 miljarder kronor och det motsvarar cirka 45 procent av portföljens aktieexponering.

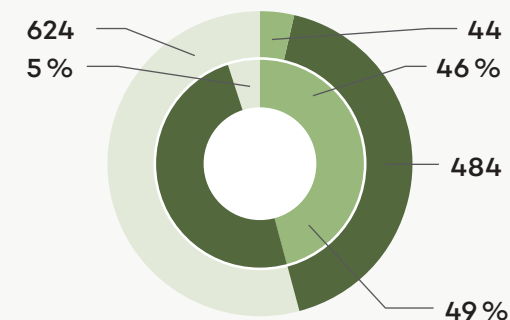
Här återfinns exempelvis många stora svenska bolag som Atlas Copco, Investor, Volvo, Sagax och de fyra svenska storbankerna, samt större amerikanska bolag som Microsoft, Apple, Nvidia, Alphabet och Amazon.

Fonden har även många mindre investeringar i ett stort antal bolag, där drygt 600 portföljbolag har ett marknadsvärde per investering som understiger 50 miljoner kronor. Denna del av aktieportföljen utgör sammanlagt 13 miljarder kronor vilket motsvarar 5 procent av aktieexponeringen.

AP3s hållbarhetsramverk

AP3 har ett ramverk med policys och handlingsplaner inom fyra fokusområden. AP3s Policy för ansvarsfulla investeringar anger övergripande riktlinjer för hållbarhet och ägarstyrning. Policyn innehåller ett antal grundläggande principer för bolagsstyrning samt hur fonden förhåller sig till portföljbolagens sociala och miljömässiga ansvarstagande. Policyn, tillsam-

AP3s aktieinnehav varierar i storlek – med olika strategier för ägarstyrning sam följd

- 44 bolag har ett marknadsvärde som motsvarar mer än 1 mdkr och utgör 46 procent av portföljen.
- 484 bolag har ett marknadsvärde som motsvarar mellan 50 mkr och 1 mdkr och utgör 49 procent av portföljen..
- 624 bolag har ett marknadsvärde som motsvarar minde än 50 mkr och utgör 5 procent av portföljen..

Samtliga AP3s innehav är publicerade på [hemsidan](https://www.hemsidan.se).

mans med handlingsplaner syftar till att skapa förståelse för AP3s uppdrag, värdegrund och roll som ansvarsfull investerare. Det visar även hur arbetet bedrivs, samt vilka mål som AP3 har satt för hållbarhet och ägarstyrning, varför vi har satt dessa mål, samt hur arbetet bedrivs och vad det kan förväntas resultera i. Detaljerad information om AP3s Policy för ansvarsfulla investeringar, fokusområden, handlingsplaner och mål, finns publicerad på fondens hemsida, www.ap3.se.

Fyra fokusområden med tydliga mål

AP3 arbetar inom ramen för fyra fokusområden. Det görs i syfte att säkerställa att hållbarhetsarbetet fokuserar på de områden som bedöms ha störst påverkan på investeringarna och där fonden bedöms göra störst nytta och ha störst möjlighet att påverka: bolagsstyrning, mänskliga rättigheter, klimat och biologisk mångfald. En viktig del i arbetet är att sätta relevanta mål som följs upp. Målen är både kvantitativa och kvalitativa, och har olika karaktär beroende på fokusområde. Utformningen av målen, nyckeltal, genomförda aktiviteter och måluppfyllelse, redovisas mer detaljerat under respektive fokusområden på sidan 8–16.

Fokusområden

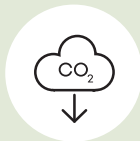
Bolagsstyrning

- AP3 ska genom aktiv ägarstyrning verka för att de bolag fonden investerar i är välskötta och har en god styrning. Utgångspunkten är uppfattningen att välskötta bolag måste drivas hållbart för att över tid kunna ge en hög avkastning till låg risk.

Mänskliga rättigheter

- AP3s arbete med mänskliga rättigheter syftar till att följa internationella riktlinjer och konventioner, och är baserat på FNs vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, UNGP.
- AP3 ska verka för att mänskliga rättigheter kopplade till bolagens verksamheter respekteras, upprätthålls och stärks.

Klimat

- AP3 ska bidra till att motverka klimatförändringar och begränsa dess effekter i överensstämmelse med Parisavtalet.
- AP3s portfölj ska ge nettollutsläpp av växthusgaser senast år 2045 i enlighet med klimatscenarier för 1,5°C global uppvärmning.

Biologisk mångfald

- AP3 ska beakta hur investeringar påverkar materiella portfölj- och samhällsrisker kopplade till ekosystem och biologisk mångfald.
- AP3 ska i våra investeringar bidra till såväl bevarande som positiv utveckling av den biologiska mångfalden senast år 2030.

AP3 investerar i bolag med hållbarhetsutmaningar

AP3s främsta verktyg för att påverka samhällsutvecklingen i en hållbar riktning, är att genom aktivt ägarengagemang styra bolagen mot ett hållbart värdeskapande.

AP3 vare sig kan, eller vill, vara investerad i alla bolag. Det gäller särskilt bolag vars verksamhet inte är långsiktigt hållbar eller som utvecklas i en felaktig riktning. Fonden har processer för genomlysning av tillgångsportföljen och gör löpande bedömningar av vilka bolag som baserat på hållbarhetsrelaterade grunder inte bör finnas i portföljen. Dessa avyttringar är interna affärsmässiga beslut och kommuniceras inte externt. Ibland är det även nödvändigt för fonden att helt utesluta bolag. Det gäller främst bolag som systematiskt bryter mot internationella konventioner avseende miljö, mänskliga rättigheter, arbetsrätt och korruption. Att identifiera bolag som ska exkluderas är ett arbete fonden gör tillsammans i AP-fondernas gemensamma Etikråd.

Även om AP3 avstår från att investera i vissa bolag, innehåller fondens tillgångsportfölj företag som idag har betydande hållbarhetsutmaningar. Dessa bolag bedöms dock vara viktiga för samhällsutvecklingen och därför gör fonden sitt yttersta för att bolagens omställning ska ske snabbt och kraftfullt. Inte minst gäller det bolag som har stora utmaningar med att hantera klimatrelaterade risker och tillvarata möjligheter till följd av klimatförändringar.

AP3 har en eskaleringsprocess som innebär att fonden successivt ökar trycket på de bolag som inte bedöms agera i enlighet med vad som förväntas. Kraven i bolagsdialogerna stärks och agerandet på bolagsstämmorna blir tydligare. I vissa fall väljer AP3 att avyttra bolag som inte lever upp till fondens förväntningar.

AP3 röstar på alla bolagsstämmor

Röstning på bolagsstämmor är ett viktigt verktyg för bolagsstyrning och AP3 har som målsättning att rösta på samtliga bolagsstämmor.

Den utländska aktieportföljen har en bred geografisk spridning som innebär att det inte är praktisk möjligt för fonden att själv delta och rösta på utländska stämmor. Röstningen sker därför via en elektronisk röstningsplattform som tillhandahålls av en tjänsteleverantör. AP3 gör dock egna bedömningar och beslutar själv hur fonden ska rösta. AP3 redovisar på hemsidan löpande hur fonden röstar i utländska bolag. I den svenska aktieportföljen hanterar fonden själva röstningen på bolagsstämmor, genom fysisk närvaro, via poströstning eller via digitala röstningsplattformar.

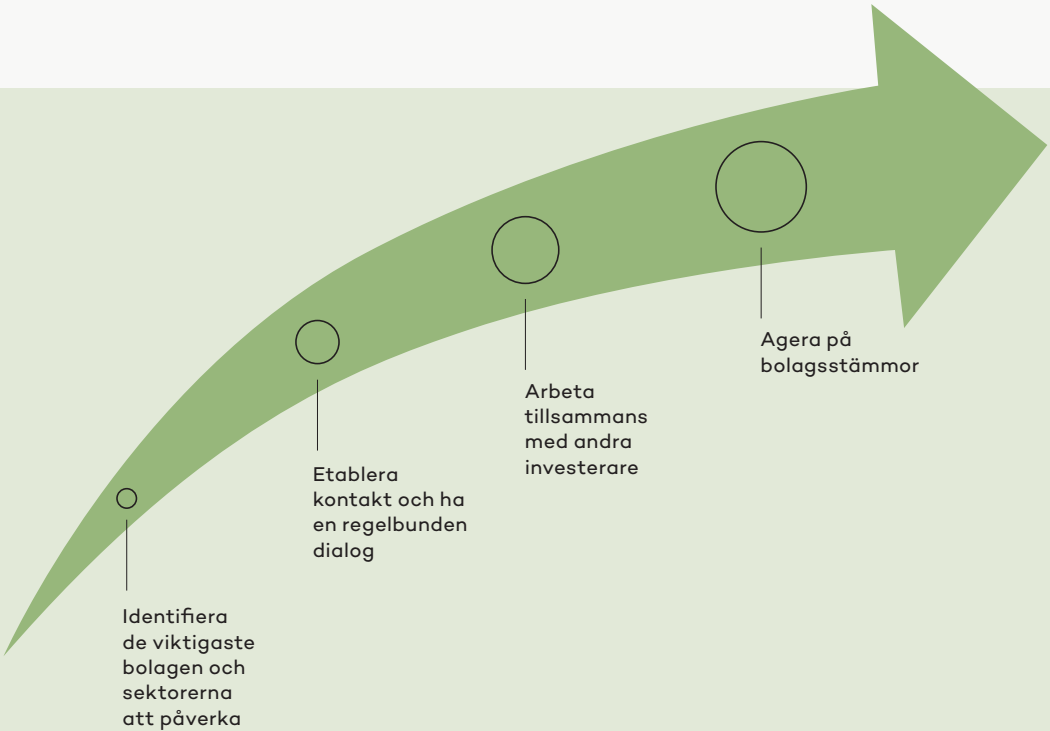

Att träffa representanter från lokalsamhället är viktigt för AP3 för att öka vår förståelse och kunskap om hållbarhetsutmaningar på lokal nivå. Här träffar Fredric Nyström representanter från Benchmark Minerals i Sydafrika.

AP3s verktyg för utövandet av ägarrollen

AP3s övergripande arbete med ägarfrågor

- Deltar i valberedningar
- För dialog med bolagsledning och styrelser
- Röstar, lägger egna förslag samt gör inlägg på bolagsstämmor
- Utesluter bolag
- Deltar i utveckling av självreglering
- Stöder investerarinitiativ
- Samarbetar med andra investerare
- Deltar och bevakar fondens intressen i legala processer

På en av världens största gruvkonferenser – Investing in African Mining Indaba – i Sydafrika deltog Fredric i en panel om Mining 2030.

AP3s arbete med mänskliga rättigheter

Den långsiktiga målbilden för AP3s arbete med mänskliga rättigheter är att AP3 som ansvarsfull ägare och investerare, ska verka för att mänskliga rättigheter särskilt kopplade till bolagens verksamheter respekteras, upprätthålls och stärks där det finns behov.

AP3 påverkar i viktiga frågor

De viktigaste frågorna som AP3 driver kring mänskliga rättigheter är:

- Att bolagen publicerar ett policyåtagande för att fullgöra ansvaret att respektera de mänskliga rättigheterna.
- Att bolagen löpande identifierar och hanterar risker.
- Att bolagen rapporterar öppet och transparent om effekterna av arbetet.
- Att bolagen har processer för att hantera kränkningar och tillhandahålla gottgörelse.

Den allvarligaste negativa påverkan som AP3 kan ha på mänskliga rättigheter är i rollen som investerare. Detta innebär en risk för att fonden, genom våra investeringar i olika bolag, kan kopplas till potentiellt allvarliga, direkta eller indirekta, kränkningar av mänskliga rättigheter.

Utgångspunkten för AP3s arbete med mänskliga rättigheter är FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter, vilket är det vedertagna ramverket sedan det antogs enhälligt av FN 2011.

Genom analys av rapporter och dialog med olika intressenter (t.ex. icke-statliga organisationer, akademiker, hållbar-

hetsexperter) har AP3 bestämt fondens prioriteringar, vilket innebär ett urval av bolag som fonden ska ha en påverkansdialog med. I de fallen det inträffar har AP3 en skyldighet att agera och använda fondens inflytande som ägare för att förhindra brott och att de drabbade kompenseras.

Metaller, mineraler, gruvor och bilar

I den viktiga omställningen till en ekonomi baserad på förnybar och fossilfri energi, finns det samtidigt betydande risker att många människor kan komma att påverkas negativt. Energiomställningen innebär en ökad efterfrågan på metaller och mineraler som är nödvändiga för elektrifieringen. I och med att tex EU har beslutat att försäljning av bilar med förbränningsmotorer ska förbjudas från 2035 kommer mängden elbilar på vägarna att öka dramatiskt. Det kommer leda till en ökad efterfrågan på metaller. Till exempel förväntas efterfrågan på koppar öka med 50 procent till 2035. Utvinningen kan leda till en ökad negativ påverkan på många, redan känsliga, lokalsamhällen, människor och den omgivande miljön. En faktor som bidrar till den ökade risken är att en stor andel av dessa metaller och mineraler utvinns och processas i länder med bristande skydd för mänskliga rättigheter, såsom Kina och Demokratiska Republiken Kongo.

Nya krav i utvecklingen framåt

Utvecklingen vi ser framför oss ställer nya krav på både gruvbolag och användare av mineralerna, tex bilindustrin, att hantera riskerna och säkerställa en hållbar omställning.

Under året har AP3 etablerat kontakt med åtta gruvbolag

och nio biltillverkare. Vi har träffat alla bolag via Teams eller fysiskt, vissa av bolagen har vi samtalat med vid flera tillfällen.

AP3 bidrar till globala standarder inom gruvnäringen

Den prioriterade frågan vi pratar med gruvbolagen om är avfallshantering och säkerheten i lokalsamhället vid utvinning.

Brist på acceptans från lokalsamhället är en av de största riskerna för gruvprojekt. Störningar i verksamheten och eventuellt nedstängningar kan kosta bolagen miljonbelopp. Den negativa påverkan på människor och miljö kan också vara omfattande vid en eventuell olycka. Under året har vi sett hur en av världens största koppargruvor, Cobre koppargruva i Panama, fick stänga ner. En av anledningarna var en olöst konflikt om hur vinsterna från utvinningen skulle komma lokalbefolkningen till del.

AP3 har tillsammans med AP1, AP2 och AP4 genom vårt gemensamma Etikråd haft en ledande roll i att etablera en global öppen databas med information om gruvors avfallsdammar, en första global standard för gruvors avfallsdammar (Global Industry Standard on Tailings Management, GISTM) samt ett institut som säkerställer att den globala standarden för avfallsdammar efterlevs av bolag.

Under året har AP3 haft dialog med gruvbolagen i fondens portfölj kring deras arbete med standarden. Samtliga gruvbolag i AP3s portfölj har nu antagit standarden och jobbar med implementeringen på olika nivåer. Fonden kommer att intensifiera dialogen med de bolag som har mest kvar att göra.

Ett av bolagen i portföljen, Ivanhoe Mines, publicerade i mars 2024 en policy för standarden. Bolaget, som driver en

av världens största koppargruvor – Kamo-a-Kakula i Kongo-Kinshasa, kan nu redovisa hur de planerar att implementera och efterleva standarden. De har en tydlig och trovärdig plan för att de ska uppnå full implementering enligt utsatta tidsramar. AP3 fortsätter följa utvecklingen i nära dialog med bolaget.

Som en uppföljning till det framgångsrika arbetet är Etikrådet med och startar upp Global Investor Commission on Mining 2030. Mining 2030 är ett samarbete som leds av investerare och som syftar till att definiera och verka för en vision om en socialt och miljömässigt ansvarstagande gruvsektor. AP3s chef för hållbarhet och ägarstyrning sitter med i Mining 2030 steering committee.

Stora utmaningar i Kina för bilindustrin

Den prioriterade frågan vi pratar med biltillverkarna om är risken för tvångsarbete samt spårbarhet i leverantörskedjan.

Det pågår en människorättskris i den autonoma regionen Xinjiang i Kina. FNs högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR) har kommit fram till att allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna har begåtts. För de bolag som köper produkter som helt eller delvis tillverkats i Xinjiang finns det en stor risk att de bidragit till kränkningar. Kina är en av världens främsta leverantörer av bildelar och exporten är värd 45 miljarder USD per år. Genom olika initiativ har Kina blivit en global ledare på bara 20 år. En stor och växande andel av det mycket miljöskadliga och energiintensiva arbetet utförs i den autonoma regionen Xinjiang.

AP3 har frågat biltillverkarna i fondens portfölj: om de har kopplingar till Xinjiang i sin leverantörskedja?

→ AP3 är engagerade i Investor Alliance for Human Rights – en internationell medlemsbaserad plattform som hjälper investerare i arbetet med att påverka bolag. Idag är vi 240 investerare som samarbetar med ett förvaltad kapital värt 14 000 miljarder USD i 21 länder. Tillsammans bedriver vi regelbunden dialog med 74 globala bolag. Fördelat på 29 textilbolag, 14 biltillverkare, 12 solenergi-bolag och 19 techbolag.

Samtliga bolag vi har pratat med har svarat att de jobbar med att kontrollera värdekedjan för att identifiera eventuella kopplingar till Xinjiang. De medger att det finns en risk för kränkningar av mänskliga rättigheter. Några av bolagen har identifierat kopplingar till regionen och har inte kunnat utesluta kränkningar. I de fallen har de valt att avsluta relationen med leverantören. På grund av frågans politiska känslighet är det svårt för bolagen att dokumentera och redovisa de åtgärder de genomför. Men tack vare tät dialog med bolagen får AP3 tillgång till den information fonden behöver för att göra bedömningar.

TotalEnergies står inför betydande utmaningar i södra Afrika

TotalEnergies SE (Total), det franska energibolaget, är ett av de bolag som fonden har mest och tätast dialog med. Bolaget har mött kritik och anklagelser om kränkningar av mänskliga rättigheter relaterade till dess verksamhet i bl.a. Moçambique. Detta inkluderar anklagelser om att Total inte har vidtagit tillräckliga åtgärder för att skydda lokalbefolkningens rättigheter eller för att mildra negativa effekter på miljön och samhället.

I mars 2021 uppstod oroligheter i regionen Cabo Delgado i nord östra Mocambique. På grund av detta beslöt Total att avbryta sin verksamhet på platsen. Samtidigt har de också uppgett att de avser att återuppta verksamheten när säkerheten är återställd i regionen. Företaget misstänks för kopplingar till säkerhetsstyrkor som har anklagats för våld mot lokalsamhällen.

AP3 har under de senaste 12 månaderna träffat bolaget fem gånger. I början av februari var vår kollega Fredric Ny-

ström i Sydafrika, där han bla träffade Totals ansvarige för verksamheten i södra Afrika. AP3 har även direkt dialog med Totals VD och ordförande. Några av de frågor vi vill få besvarade är:

- Vilken bedömning gör Total innan de går in på en ny marknad eller ett nytt projekt för att säkerställa att bolaget inte kränker mänskliga rättigheter?
- Vilka åtgärder har bolaget vidtagit för att ersätta människor och samhällen som fått sina rättigheter kränkta?

Total har genomfört en fördjupad analys av deras verksamhet i Cabo Delgado och publicerade en rapport och åtgärdslista under 2023. Trots kritik och kontroverser har Total gjort ansträngningar för att bidra till utvecklingen i de samhällen där de är verksamma. Det kan innefatta sociala och miljömässiga initiativ samt investeringar i hållbarhet och lokalt samhällsansvar. AP3 anser att dessa ansträngningar måste fortsätta och även expandera i både djup och bredd.

Röstning på bolagsstämmor	
Antal agendapunkter om sociala frågor som AP3 röstat för	
140 av 169	
Några exempel på aktieägarförslag som AP3 röstat ja till:	
Alphabet: Att bolaget ska genomföra en riskbedömning av mänskliga rättigheter kopplat till AI-drivna annonser	
Walmart: Att bolaget ska genomföra en riskbedömning av mänskliga rättigheter i leverantörskedjan	
Tesla: Att bolaget ska anta en policy som säkerställer de anställdas rätt till facklig anslutning	

Mer information om hur arbetet går till i praktiken, och vilka kortsiktiga mål och ambitioner fonden har, förtydligas i [AP3s Handlingsplan för mänskliga rättigheter](#).

Case: Amazon och fackliga rättigheter

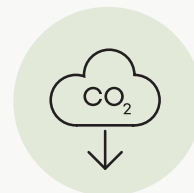
AP3 har haft dialog med Amazon under flera år, då fonden inte känner sig trygg med hur Amazon hanterar medarbetarnas fackliga rättigheter. Det rapporteras regelbundet om incidenter som tyder på att bolaget inte lever upp till sitt åtagande om att alla anställda har rätt att starta fackföreningar och har rätt till kollektiva förhandlingar.

På grund av de allvarliga rapporterna och, inte minst, systematiken i Amazons beteende tog AP3, tillsammans med en grupp investerare initiativ till ett aktieägarförslag på Amazons bolagsstämma 2024. Aktieägarna uppmanade i förslaget Amazons styrelse att tillsätta en oberoende, tredjeparts granskning, av hur Amazon lever upp till de fackliga rättigheter som bolaget beskriver i Amazons Global Human Rights Principer.

Stämman, med röstning om förslaget, genomfördes 22 maj. Drygt 30 procent av aktieägarna ställde sig positiva till förslaget. AP3, tillsammans med andra investerare, kommer fortsätta dialogen med Amazon med målet att bolaget ska följa internationellt vedertagna arbetsrättsliga principer.

AP3s arbete med klimat

Klimatfrågan är en sedan länge prioriterad fråga för AP3 och fondens styrelse har beslutat om en långsiktig målsättning för klimatarbetet. AP3 ska som ansvarsfull ägare och investerare bidra till att motverka klimatförändringarna samt begränsa dess effekter i överensstämmelse med Parisavtalet.

AP3 påverkar i viktiga frågor

De viktigaste frågorna som AP3 driver inom ramen för klimatfrågan är:

- Att bolagen utvärderar och hanterar klimatrelaterade risker och möjligheter.
- Att bolagen sätter vetenskapligt baserade mål på kort, medel och lång sikt som är i linje med Parisavtalet.
- Att bolagen utvecklar en omställningsplan som förklarar hur målen ska nås och säkerställer en investeringsplan som stödjer omställningsplanen.
- Att bolagen redovisar arbetet enligt gällande redovisningskrav och lämpliga ramverk.

AP3s klimatarbete bygger på vetenskaplig konsensus om klimatförändringar och Parisavtalets 1,5 graders mål. Att begränsa temperaturökningen till 1,5 grader är enligt forskning en fortfarande möjligt, men förutsätter en betydligt snabbare och mer genomgripande omställning än vad nuvarande policy och konkreta handlingsplaner visar. AP3 vill vara en del av en snabbare och ansvarsfull omställning och driver därför

frågan om vetenskapligt förankrade och trovärdiga klimatplaner i dialog med portföljbolagen.

Fokus på portföljens största utsläppare

AP3s portföljbolag är verksamma i många olika branscher och i olika delar av världen. Hur bolagens verksamheter och värdekedjor påverkar klimatet och hur exponeringen mot klimatrelaterade risker ser ut har därmed en stor variation. För att bolagen ska kunna sätta mål och prioritera effektiva åtgärder behövs kunskap om hur omfattande påverkan är i olika delar av värdekedjan, samt vilka de största riskerna är för bolaget. Med samma logik, dvs först kartlägga och mäta utsläppen och sedan sätta mål och prioritera åtgärder, arbetar AP3 med att kartlägga vilka bolag som står för de största utsläppen av växthusgaser i portföljen för att sedan tillämpa lämpliga ägarstyrningsverktyg.

En kartläggning i slutet av 2022 visade att hela 70 procent av utsläppen från AP3s aktieportfölj, bestående av omkring 1200 innehav, kommer från enbart 53 av bolagen. Dessa 53 bolag genererar antingen stora utsläpp direkt i den egna verksamheten eller i sin värdekedja. AP3 har kontaktat samtliga 53 bolag och fört initiala dialoger med 36 av dem under det senaste året. Flera av bolagen har redan tagit fram ambitiösa omställningsplaner medan andra saknar vetenskapligt baserade klimatmål och trovärdiga planer. AP3 är inte längre investerade i sex av de ursprungliga 53. Av

resterande 47 bolag fokuserar AP3 mest på de 13 bolag som saknar verifierade mål och vars klimatplaner är i linje med klimatscenario som överstiger en 2 graders temperaturhöjning. Dessa 13 utgörs främst av energi-, industri-, material- och kraftförsörjningsbolag.

Fossila bränslen

På FNs senaste klimatkonferens, COP28, enades länderna för första gången om att världen ska röra sig bort från fossila bränslen. Vetenskapen är tydlig, utsläppen av växthusgaser behöver minska snabbt, men med fossilberoende ekonomier

och samhällen världen över finns det delade uppfattningar kring hur en rättvis och ansvarsfull omställning ska gå till.

AP3 har ett antal minimikrav för att investera i ett bolag och har tydliga förväntningar på att portföljbolagen sätter vetenskapligt förankrade klimatmål som är i linje med Paris-avtalet. Det innebär att bolag med stora utsläpp av växthusgaser fortfarande kan vara investerbara, förutsatt att de tar fram trovärdiga omställningsplaner som de kan visa att de levererar på. Detta förhållningssätt har medfört en restriktiv syn på energisektorn och AP3 är bara investerade i ett fåtal europeiska energibolag.

Samverkan och investerarledda initiativ

AP3 anser att investerare och ägare som samarbetar, delar erfarenheter och bedriver gemensam påverkan har störst möjlighet att bidra till en långvarig förändring. Fonden är därför medlem i och stödjer flera klimatrelaterade initiativ och forum som exempelvis:

- Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC).
- Paris Aligned Investor Initiative (PAII) och AP3 har linjerat klimatstrategin med Net Zero Investment Framework (NZIF) som är en av de huvudsakliga publikationerna från PAII nätverket.

- Transition Pathway Initiative (TPI). AP3 använder TPIs klimatanalyser för bolag inom tunga utsläppsbranscher som underlag i dialoger samt i AP3s miniminivåer för vad som är investerbart.
- Fonden är också delaktiga i investerarledda påverkansinitiativ som exempelvis:
- Climate Action 100+ (CA100+) där fonden tillsammans med över 700 investerare adresserar ca 170 globala bolag med stor klimatpåverkan. Majoriteten av de 53 bolag som står för de största utsläppen i AP3s portfölj är stora globala utsläppare som omfattas av CA100+. AP3 är stödjande investerare till dialogen med ett japanskt bolag genom initiativet.
 - Net Zero Engagement Initiative (NZEI). Ett investerarlett initiativ som samordnas av IIGCC. AP3 gick med i initiativet från start 2023 och är delaktig i dialogen med sex bolag, fem svenska och ett brittiskt bolag. Samtliga sex bolag finns bland de 53 som står för 70 procent av de finansierade utsläppen i AP3s aktieportfölj.

Portföljens största utsläppare fördelade på ITR och SBTi

Matrisen nedan inkluderar de 47 bolag som står för störst andel växthusgasutsläpp i AP3s aktieportfölj fördelat på huruvida de har vetenskapligt baserade klimatmål (SBTi) och

vilken temperaturökning deras klimatmål är i linje med (ITR). De 13 bolag som finns i de röda fälten är de i fokus för ägarstyrningsarbetet.

ITR/SBTi	Saknar mål	Åtagit sig	Verifierade mål
<1,5 °C temperaturökning	0	0	7
1,6–2 °C	3	0	13
2,1–3,2 °C	4	0	7
> 3,2 °C	9	1	3

ITR – Implied Temperature Rise, ett framåtriktat mått som visar hur en portföljs eller ett företags klimatplaner förhåller sig till 1,5-gradersmålet.
SBTi – Science Based Targets initiative. Ett globalt initiativ som hjälper företag att sätta upp ambitiösa klimatmål som är i linje med den senaste klimatvetenskapen.

Case: Aktieägarförslag på Shells bolagsstämma

Shell är ett av de få energibolag som AP3 är investerad i. Shell är också ett av de 12 bolag som står för störst andel av portföljens utsläpp och som saknar vetenskapligt förankrade klimatmål som är i linje med en temperaturhöjning under 2 grader.

Shell har en långsiktig ambition om nettonollutsläpp senast 2050 och en Energy Transition Strategy (ETS) som de uppdaterar vart tredje år. AP3 har haft dialog såväl direkt med bolaget som indirekt via initiativet Climate Action 100+ för att få bolaget att öka omställningstakten och målsätta minskade utsläpp i värdekedjan. Inför att Shells ETS skulle uppdateras på nytt under 2024, anslöt AP3 till organisationen 'Follow This' och en grupp med totalt 27 investerare för att lägga ett

aktieägarförslag på Shells bolagsstämma om att bolaget bör sätta scope 3 mål på medellång sikt i linje med Parisavtalet.

När Shell presenterade sin uppdaterade ETS hade klimatambitionerna minskat. Ett utsläppsintensitetsmål till 2035, som de snart skulle behöva inkludera i sin 10 åriga affärsplanering, hade tagits bort helt och ambitionerna i målen till 2030 hade skruvats ner.

På Shells bolagsstämma röstade 19 procent av rösterna för aktieägarförslaget, medan 78 procent röstade ja till bolagets ETS. AP3 kommer fortsätta arbetet med att försöka påverka bolaget och att få fler aktieägare att stödja förslag som driver på för en snabbare omställning.

Case: Gränges klimatmål verifierade av SBTi

Ett av bolagen AP3 för dialog med inom ramen för NZEI (Net Zero Engagement Initiative) är Gränges, ett svenskt bolag som tillverkar valsade aluminiumprodukter. Bolaget fick under 2023 sina klimatmål verifierade av SBTi och har tagit stora steg framåt i sin omställningsresa. Över 90 procent av Gränges utsläpp kommer från värdekedjan och bolaget har presenterat en tydlig plan för hur de ska nå nettonollutsläpp i hela värdekedjan senast 2040.

Klimatfokuserat ägarstyrningsarbete i AP3s alternativa investeringar

AP3 förespråkar ambitiösa klimatmål och trovärdiga omställningsplaner i alla fondens investeringar. Samtliga onoterade fastighetsbolag har nu klimatmål verifierade av SBTi och har kommit långt med klimatriskutvärdering av sina fastigheter. För att få bättre data från fondens riskkapitalfonder har AP3 anslutit sig till initiativen ESG Data Convergence samt Initiativet Climate International. Som skogsägare arbetar fonden med certifieringssystem som FSC och PEFC för att säkerställa ett ansvarsfullt skogsbruk, 99,5 procent av AP3s skogstillgångar är certifierade.

Röstning på bolagsstämmor	
Antal agendapunkter om klimat och miljö som AP3 röstat för	90 av 156

- Några exempel på förslag inom Klimat som AP3 röstat för är:**
- Förslag om att redovisa alla väsentliga scope 3 utsläpp av växthusgaser (Amazon och Enbridge)
 - Förslag om att publicera en omställningsplan med vetenskapligt baserade klimatmål (Skyworks solutions)
 - Förslag om att redovisa koppling mellan klimatplan och en rättvis omställning (FedEx och Amazon)
 - Förslag om att redovisa klimatlobbying (Tyson Foods, Bank of America, PACCAR, Wells Fargo, American Express, Nippon och Toyota.

I [AP3s handlingsplan för klimat](#) beskrivs hur fondens portföljer ska ge nettonollutsläpp av växthusgaser senast år 2045 i enlighet med klimatscenarier för 1,5°C global uppvärmning.

AP3s arbete med biologisk mångfald

AP3 ska som ansvarsfull ägare och investerare beakta hur fondens investeringar påverkar materiella portfölj- och samhällsrisker kopplade till ekosystem och biologisk mångfald. Vår ambition är att portföljen ska bidra till såväl bevarande som en positiv utveckling för biologisk mångfald senast år 2030.

AP3 påverkar i viktiga frågor

De viktigaste frågorna som AP3 driver inom ramen för biologisk mångfald är:

- Att bolagen utvärderar naturrelaterad påverkan, beroenden, risker och möjligheter.
- Att bolagen sätter mål och utvecklar en handlingsplan för hur målen ska nås.
- Att bolagen redovisar arbetet enligt gällande redovisningskrav och lämpliga ramverk som TNFDs rekommendationer.

Biologisk mångfald spelar en avgörande roll för ekosystem och dess grundläggande funktioner. Den biologiska mångfalden är idag allvarligt hotad, trycket på naturresurser ökar och den biologiska mångfalden minskar på global nivå. När den biologiska mångfalden minskar riskerar balansen i ekosystemen att rubbas, vilket kan innebära stora negativa effekter för oss människor och för den globala ekonomin. Vi är alla beroende av naturresurser och livsnödvändiga ekosystemtjänster som exempelvis ren luft, rent vatten, god markkvalitet och pollinering av grödor.

Vetenskaplig utgångspunkt i samverkan med andra

Det primära verktyget i AP3s arbete med biologisk mångfald är aktiv ägarstyrning, som företrädesvis sker i samverkan med andra investerare och organisationer med expertis inom området för erfarenhetsutbyte och gemensam påverkan på portföljbolag. AP3 har skrivit under Finance for Biodiversity Pledge och deklarerat sitt stöd till TNFD som en "early adopter". Fonden är också medlem i Morningstar Sustainalytics' Biodiversity and Natural Capital Stewardship Programme, Nature Action 100, som support investor i PRIs initiativ Spring och i FAIRR.

AP3s ambition är att med en så vetenskapligt baserad metod som möjligt, prioritera resurserna för ägarstyrningsarbetet inom biologisk mångfald till de branscher och bolag med störst påverkan på, och beroende av, biologisk mångfald inom AP3s portfölj. Fonden genomförde under 2024 en första analys med verktyget Encore. Resultatet av analysen har använts för att välja ut vilka bolag vi vill engagera oss med inom det investerade initiativet Nature Action 100. Nature Action 100 syftar till att driva på för högre bolagsambitioner och konkreta handlingsplaner för att förhindra förlust av ekosystem och biologisk mångfald. Initiativet lanserades hösten 2023 och riktar sig till ca 100 bolag inom åtta sektorer som bedömts ha stor påverkan på ekosystem och biologisk mångfald.

AP3 fokuserar på läkemedelsbolag genom Nature Action 100

Inom ramen för Nature Action 100 deltar AP3 aktivt i dialog med fem bolag inom läkemedelsindustrin, vilket är en av branscherna som enligt den initiala Encore analys, visade sig ha stor betydelse i portföljen.

I läkemedelsbolagens värdekedjor bidrar utvinningen av naturresurser och tillverkningen av insatsvaror till såväl betydande utsläpp av växthusgaser som en betydande mark- och vattenanvändning. Processen för att tillverka läkemedel är även vatten- och energiintensiv och påverkar vattenkvalitet och ekosystem genom utsläpp av aktiva läkemedelsingredienser, lösningsmedel och andra kemikalier. Läkemedelsbolagen är vidare beroende av välfungerande ekosystem och en biologisk mångfald då verksamheterna behöver naturresurser såsom medicinska växter, vatten, marina organismer och mineraler för sin produktion.

Över 80 procent av alla registrerade läkemedel kommer från, eller har blivit inspirerade av, naturen. Ohållbar skördeprocess, som avskogning eller överexploatering av vissa arter, kan öka den finansiella risken för sektorn.

Under våren 2024 har initiala möten med 4 av de 5 läkemedelsbolagen hållits. Flera av dem har tydliga målsättningar för minskade utsläpp av växthusgaser, vattenintensitet och avfall. De har även en lång historik av att arbeta med miljöled-

ningssystem som ISO 14001. Några av dem har börjat utforska TNFD som ramverk och påbörjat arbetet med att utvärdera risker och möjligheter kopplat till biologisk mångfald.

Hösten 2024 kommer en bolagsspecifik extern utvärdering av bolagen mot Nature Action 100 ramverket genomföras i samarbete med initiativet. Därefter kommer målsättningar och ambitioner med bolagsdialogerna specificeras.

Röstning på bolagsstämmor

Antal agendapunkter om klimat och miljö som AP3 röstat för	90 av 156
--	-----------

Några exempel på förslag inom Biologisk mångfald som AP3 röstat för är:

- Förslag om att rapportera om risker relaterade till biologisk mångfald (PepsiCo).
- Redovisa en utvärdering av bolagets påverkan och beroenden kopplade till biologisk mångfald (The Home Depot).
- Accelerera arbetet för att eliminera avskogning i värdekedjan (Tyson Foods).

Mer information om hur arbetet går till i praktiken, och vilka kortsiktiga mål och ambitioner fonden har, förtydligas i [handlingsplanen](#).

AP3s arbete med bolagsstyrning

AP3 ska genom aktiv ägarstyrning verka för att de bolag fonden investerar i är väl-skötta och har en god styrning. AP3 har satt som målsättning att nå en ökad mångfald i bolagsstyrelser och att bolag ska införa hållbarhetskriterier sina incitament-program.

AP3 är en aktiv ägare i både svenska och utländska bolag, vilket omfattar dialog med styrelser och ledningar, röstning på bolagsstämmor och deltagande i investerarledda initiativ. I svenska bolag deltar fonden även i valberedningar, när ägandet medger detta. Urvalet av ägarstyrningsfrågor varierar över tid och utgår från de utmaningar som finns i bolagen.

AP3 driver på för ökad mångfald i bolagsstyrelser

Att bolagens styrelser och ledningar bör ha en sammansättning som speglar samhället i stort delas av de flesta aktieägare. AP3s uppfattning är att bolag ska ha en styrelsesammansättning som är gynnsam för bolagets verksamhet och utvecklingsskede, präglad av mångfald och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund. Mångfald bidrar till att bolagen blir mer attraktiva som arbetsgivare, det leder till bättre beslutsfattande, och därmed blir företagen rimligtvis mer lönsamma.

I fondens hel- och majoritetsägda onoterade bolag finns bäst förutsättningar för AP3 att påverka styrelsesammansättningen. Här har fonden också lyckats väl. Andelen kvinnliga styrelseledamöter i fondens onoterade fastighets- och infrastrukturbolag uppgår till i genomsnitt 50 procent.

I den noterade aktieportföljen fokuserar fonden främst på att påverka styrelsesammansättningen för svenska bolag. AP3s långsiktiga målsättning är att samtliga noterade port-

följbolag ska ha minst 40 procent av det underrepresenterade könet i styrelsen. I syfte att uppnå detta har fonden satt upp ett mål om att alla svenska storbolag ska nå minst 40 procent senast år 2026.

AP3 för löpande dialoger med valberedningar och andra ägare, samt påverkar även direkt via de valberedningar där fonden ingår. Inför årets stäm mosäsong deltog AP3 i sex valberedningar; Arise, Fasadgruppen, Fastpartner, I.A.R. Systems Group, Mildef Group och Swedbank. De bolag där AP3 deltog i valberedningen har i genomsnitt 42 procent kvinnor i styrelsen, vilket är högre än Kollegiet för svensk bolagsstyrning rekommendation om minst 40 procent.

AP3 kan konstatera att styrelsesammansättningen i portföljbolagen successivt förbättrats och fondens målsättning är till stor del redan uppfylld då andelen kvinnliga styrelseledamöter uppgår till i genomsnitt 41 procent. För de större bolagen uppgår genomsnittet till 42,6 procent. Det finns dock fortfarande ett antal bolag, främst mindre bolag, som släpar efter och AP3 avser att fortsätta påverkansarbetet för att få in fler kvinnor i dessa bolagsstyrelser.

Bolag ska koppla ihop hållbarhet och rörliga ersättningar

Ett par år präglad av pandemi, krig, geopolitisk oro, och svagare ekonomisk tillväxt har medfört en återhållsamhet och viss försiktighet när det gäller nya ersättningsprogram i

bolagen. Dessutom har många befintliga program för rörliga ersättningar, både kortsiktiga kontantbaserade program och långsiktiga aktierelaterade program, haft begränsade utfall eller inga utfall alls under senare år.

Bolagen ser ett uppdämt behov av att få nya incitamentsprogram på plats och på årets svenska stämmor var det många bolag som presenterade nya förslag till ersättningsprogram för medarbetare. Bland de 154 bolag som AP3 röstat på var det 97 bolag som presenterade nya incitamentsprogram eller förlängde redan befintliga program, vilket motsvarar en andel på drygt 60 procent.

Ersättningssystemens utformning är en viktig drivkraft i

värdeskapandet i bolagen. En tydlig trend är att programmen i mindre utsträckning är kopplade till aktiekursen. När aktiekurserna åker upp och ner på börsen blir det stora variationer i utfallen av programmen och anslutningsgraden blir lägre i nya program. Att utfallen i programmen i stället kopplas till bolagens operativa mål, som omsättning, intäkter eller vinst, blir då mer naturligt. Vanligtvis är incitamentsprogrammen väl utformade och det är sällan som AP3 har några större invändningar mot förslagen på stämmorna. AP3 under ett par års tid drivit på för att bolagen ska koppla samman hållbarhet och ersättningar genom att lyfta in relevanta hållbarhetsmål i ersättningsstrukturerna. AP3 har som mål att andelen svenska

bolag med hållbarhetskriterier i incitamentsprogram ska uppgå till minst 40 procent år 2025. Det finns en tydlig trend mot att allt fler bolag gör just detta. På årets stämmor beslutade många bolag att komplettera de finansiella prestationsvillkoren med hållbarhetsrelaterade villkor. Av de incitamentsprogram som föreslogs på årets stämmor hade 41 procent hållbarhetskrav inkluderat. Det är en tydlig ökningen jämfört med 25 procent förra året, och innebär att fondens mål är uppfyllt.

Många bolag har valt att i sina incitamentsprogram lyfta in mål om minskat koldioxidutsläpp i linje med deras långsiktiga målsättning om nettonollutsläpp. En del bolag har valt att målsätta andra variabler, exempelvis att könsfördelningen

i koncernledningen ska förbättras. Framöver skulle AP3 vilja se att bolag även målsätter andra variabler, som kontroll och uppföljning av arbetstagares rättigheter i leverantörskedjan eller intern kontroll gällande korruption, som båda är viktiga hållbarhetsfrågor och därför med fördel kan inkluderas i många bolags ersättningsprogram.

[AP3s handlingsplan för bolagsstyrning](#) beskriver i detalj fondens syn på relevanta bolagsstyrningsfrågor. Handlingsplanen innehåller även relevanta mål för bolagsstyrning och den plan som fastställts för att målen ska nås.

➔ Av de incitamentsprogram som föreslogs på årets stämmor hade 41 procent hållbarhetskrav inkluderat. Det är en tydlig ökning jämfört med 25 procent året innan, och innebär att fondens mål är uppfyllt.

Case: Säkerhet och hälsa på arbetsplatsen – en utmaning för många bolag

För fonden är det viktigt att anställda i portföljbolagen och dess leverantörer har godtagbara arbetsvillkor med en bra fysisk och social arbetsmiljö där risken för arbetsolyckor minimeras. Att alla medarbetare ska komma hem efter varje arbetsdag är en självklar målsättning. Fonden har noterat en markant ökning av antalet olyckor med dödlig utgång på svenska arbetsplatser. Under 2023 uppgick antalet förolyckade till 65 personer och det är främst tre branscher som sticker ut; transport, industri och bygg- och anläggning. AP3 har en stor exponering mot fastighetssektorn och byggbranschen och känner därför ett extra stort ansvar för att säkerställa att fonden tillsammans med bolagen kan vända den negativa utvecklingen och förbättra säkerheten på arbetsplatserna.

Dialog med bygg och fastighetsbolag

AP3 har fört dialoger med ett 30-tal noterade bygg- och fastighetsbolag samt fondens hel- och majoritetsägna onoterade bolag inom sektorn om säkerhet på arbetsplatsen.

Det samlade intrycket från dialogerna är att alla bolag har adekvata policies och uppförandekoder på plats, och de flesta bolag har ett fullgott säkerhetsarbete.

Det går dock inte att komma ifrån att det sker många olyckor – trots omfattande lagstiftning, policies och uppförandekoder. Bristande säkerhet kan bero på arbete under ekonomisk press och tidsstress, vilket kan innebära att säkerhetsföreskrifter inte följs och att medarbetare utsätts för onödiga risker.

Ofta sker olyckstillbud hos underentreprenörer och sannolikheten för olyckor på arbetsplatsen är högre ju längre leverantörsledet är. Det är viktigt att bolag är noggranna när de utvärderar och väljer samarbetspartners. Upphandlade ramavtal är att föredra framför att etablera nya leverantörer i varje projekt. Trenden kan vändas men då krävs att bolagen tar sitt ansvar. AP3 avser att följa upp dialogerna för att säkerställa att arbetsplatserna är så säkra som möjligt.

AP3s agerande på årets bolagsstämmor

Utländska bolagsstämmor 2024

AP3s investeringar varierar över tid och per den 30 juni 2024 hade fonden investeringar i 1 152 noterade bolag, varav 165 svenska bolag. Under 12-månadersperioden juli 2023 – juni

2024 röstade AP3 på över 12 000 olika förslag på 959 utländska bolagsstämmor, vilket i stort sett är samtliga utländska portföljbolag.

	2024	2023	2022	2021	2020
Antal utländska bolagsstämmor	959	1 050	980	1 011	999
Andel bolag av totalt antal innehav	100%	100%	91%	70%	69%
Antal agendapunkter	12 135	13 379	12 016	13 028	12 680
Andel röster för styrelsens förslag	77%	71%	72%	80%	72%
Andel röster avstått eller röstat mot styrelsens förslag	23%	29%	28%	20%	28%

Global röstning bekräftar AP3s avvikande syn i vissa frågor

Det är inte alltid AP3 delar bolagens syn på bedömningar. Inte minst när det gäller hur snabbt och kraftfullt bolag bör ställa om verksamheten för att möta klimatförändringarna, hur de hanterar sociala frågor eller hur de styr sin verksamhet. Det uttrycker fonden i de dialoger vi har, men det syns tydligast i hur vi agerar på utländska bolagsstämmor.

AP3 har ganska ofta en avvikande syn på de förslag som presenteras på bolagsstämmorna. AP3 avstod från att rösta eller röstade mot styrelsens rekommendation i 23 procent av förslagen på stämmorna. En så pass stor andel röster mot styrelsens rekommendation är väldigt långt ifrån hur det ser ut på svenska årsstämmor. Den stora andelen nej-röster på utländska stämmor är en konsekvens av att många bolag har svårt att leva upp till AP3s högt ställda krav. Att AP3 ibland avstår från att rösta i vissa frågor beror till stor del på bristande information och att det helt enkelt är svårt att bedöma förslagets kvalitet. Några exempel på frågor där AP3 till stor del röstat mot styrelsens förslag:

- **Revisorsval:** AP3 röstade nej till en väldigt stor andel, sju av tio förslag, som avsåg val av revisorer i bolagen. Det huvudsakliga skälet var att bolagen haft samma revisor under väldigt lång tid och AP3 bedömer att bolagen behöver rotera revisorer oftare för att säkerställa en oberoende granskning av räkenskaper och förvaltning.

- **Ersättningar till ledande befattningshavare:** AP3 röstade nej till cirka hälften av ersättningsförslagen då bolagen har svårt att uppfylla AP3s krav på ersättningssystem. Det rör sig om brister i utformningen av ersättningsriktlinjer, att aktiebaserade ersättningar har bristfälliga prestationskrav eller att de har alltför kort löptid och stor hävstång och därmed riskerar ge upphov till för stort kortsiktigt risktagande i bolagen. Som mindre aktieägare är det svårt att få gehör för sina synpunkter då ersättningsfrågor beslutas av styrelsen och aktieägarnas röst endast betraktas som rådgivande. Att styrelsen får ett svagt stöd för förslagen kan dock medföra förändringar på längre sikt.
- **Val av styrelseledamöter:** AP3 röstade nej till mer än var tionde styrelseledamot. Det finns främst två skäl till detta; dels att ledamöter suttit med i ersättningsutskotten under ganska lång tid samtidigt som ägarna kritiserat bolagens ersättningsstruktur, dels att ledamöter inte tagit tillräckligt stort ansvar när det gäller att besluta om rimliga omställningsplaner avseende klimat. Att rösta nej till ledamöter utan att föreslå alternativ, är enligt fonden inte optimalt. Helst vill AP3 ha möjlighet att nominera alternativ till de styrelseledamöter som vi röstar nej till, men det är utmanande att genomföra i utländska bolag. Nej-rösterna bör ses som en markering mot styrningen av bolagen och förhoppningsvis tar styrelserna i de utpekade bolagens intryck av fondens ställningstagande.

I utländska bolag lägger aktieägare ganska ofta fram egna förslag på stämmorna, vilket nästan aldrig sker i svenska bolag. Dessutom är aktieägarförslagen i utländska bolag ofta väl genomarbetade och rimliga ur bolagets perspektiv. AP3 röstade ja till en väldigt stor andel av de förslag som lades av andra aktieägare på bolagsstämmorna och stöttade mer än sex av tio förslag. AP3 röstade exempelvis ja till aktieägarförslag om krav på förbättrad redovisning av politiska donationer, att uppdraget som verkställande direktör och styrelseordförande ska särskiljas och förslag som innebär att styrelsen ska bestå av fler oberoende ledamöter.

Svenska årsstämmor 2024

I den svenska aktieportföljen hanterar fonden röstningen på bolagsstämmor själva. Nedan finns en övergripande sammanställning av hur fonden röstat på svenska årsstämmor.

	2024	2023	2022	2021	2020
Antal årsstämmor	154	170	158	160	71
Andel bolag av totalt antal innehav	95%	95%	86%	97%	51%
Antal agendapunkter	4 300	4 700	4 500	4 500	2 000
Antal valberedningar	6	5	5	6	5

AP3 har investeringar i 165 svenska börsbolag. Under 2024 har fonden röstat på 154 årsstämmor, vilket är i stort sett samtliga portföljbolag som haft stämma under första halvåret. Det är endast i undantagsfall som AP3 avstått från att rösta på årsstämmor. Det rör sig uteslutande om mindre bolag som inte tillhandahållit möjligheter till förhandsröstning via fullmakt och där AP3 bedömt att det inte funnits några kontroversiella frågor att ta ställning till. Cirka 10 portföljbolag har årsstämma under andra halvåret och fonden avser att rösta även på dessa årsstämmor.

I en bilaga till denna rapport redovisas hur fonden utövat sitt ägaransvar under 12-månadersperioden juli 2023 - juni 2024. Där finns dels en sammanställning av statistik som visar hur fonden agerat på utländska bolagstämmor, dels detaljerad information om några av de förslag som lades på svenska årsstämmor och hur AP3 förhöll sig till dessa frågor. Bilagan finns publicerad på fondens hemsida, www.ap3.se.

AP3 TREDJE
AP-FONDEN

AP3, Box 1176, 111 91 Stockholm
info@ap3.se
08-555 17 100
www.ap3.se